

Røsten

magasin 13 — september til november

TEMA: BISKOPPENS FØRSTE ÅR

Henrik Wigh-Poulsen
fortæller om sit første år
som biskop

"JEG KAN DELE DET SVÆRE"

Hospice-præst Annette
Vinter Hedensted støtter
døende og pårørende i den
sidste tid

IDEALISME OG ØJENHØJDE

Gellerup Kirke inddrager
menigheden i kirkens daglige liv

VELKOMMEN TIL RØSTEN 13

Den 6. september sidste år blev Henrik Wigh-Poulsen bispeviet i Aarhus Domkirke, og dermed runder han nu det første år i sit embede. Med afsæt i biskoppens første landemøde ved Aarhus Stift hører vi om, hvilke erfaringer han har gjort sig gennem året, og lidt om hvad der er på vej af nye initiativer.

Læs desuden om Annette Vinter Hedensteds arbejde som præst ved Gudenå Hospice, hvor hun støtter patienter og pårørende.

Du finder også en artikel med kirkesangeren Poul Raaby fra Stilling, der skriver melodier til de salmer, der ikke har deres egen, og så kan du se

en video, hvor organisterne Pia Labohn og Niels Bo Emgren fortæller om folkekirkens arbejde med musikundervisning for børn og unge.

Som sædvanlig finder du også anmeldelser, korte nyheder og navnestof i magasinet, og så bringer vi en fotoreportage fra årets landemødegudstjeste i Aarhus Domkirke.

God læselyst!

KIRKEN PÅ LANDET FÅR NY HJEMMESIDE

Af Martin Høybye

Projektet 'Kirken på landet' under Folkekirkens Uddannelses- Videnscenter har lanceret en ny hjemmeside, hvor man kan følge med i aktiviteterne.

'Kirken på landet' er finansieret via en bevilling fra Fællesfonden og vil inspirere sognekirker til at samarbejde med andre aktører i lokalområder i landdistrikterne (kirkelige og ikke-kirkelige).

Det er projektets hovedformål, at der bliver lavet et folkekirkeligt beredskab, der kan hjælpe i en omstillingsproces og være med til at tænke nyt om kirkens rolle i lokal- og civilsamfund.

Ifølge hjemmesiden har projektet en række konkrete opgaver, nemlig at:

- Indsamle, vurdere og formidle resultater af relevante vidensundersøgelser i såvel faglig som folkelig sammenhæng.
- Facilitere aktørnetværk (kirkelige såvel som ikke-kirkelige). Strategisk udvikling og lokal implementering af modeller for Kirken på landet.
- Initiere og gennemføre udviklingsarbejde.
- Tilknyttes aktuelle og fremtidige udviklingsprojekter (f.eks. "Kirken og kommunen" – Rådet for frivilligt socialt arbejde).
- Tilbyde FUV-kurser (første gang i september 2016: "Pastoralteologi" – med særligt henblik på Kirken på landet).

■ Se mere på hjemmesiden: <http://kirkenpaalandet.fkuv.dk/>

KIRKERNES JORDER KAN SKABE FÆLLESSKAB

– INSPIRATION TIL BÆREDYGTIG OG
SOCIAL BRUG AF KIRKERNES JORDER

KIRKERNES JORDER KAN SKABE FÆLLESSKAB

Af Martin Høybye

I godt et år har Grøn Kirke været i gang med et arbejde, der samler visioner, eksempler, idéer og forslag til mere bæredygtig brug af kirkernes jorder.

Arbejdet er foregået under en bevilling fra Folkekirkens Udviklingsfond og Friluftsrådet. Det er nu samlet i et overskueligt og letlæst hæfte, som kan læses på nettet og desuden bestilles gratis fra Grøn Kirke, så længe lager haves, (det koster kun porto).

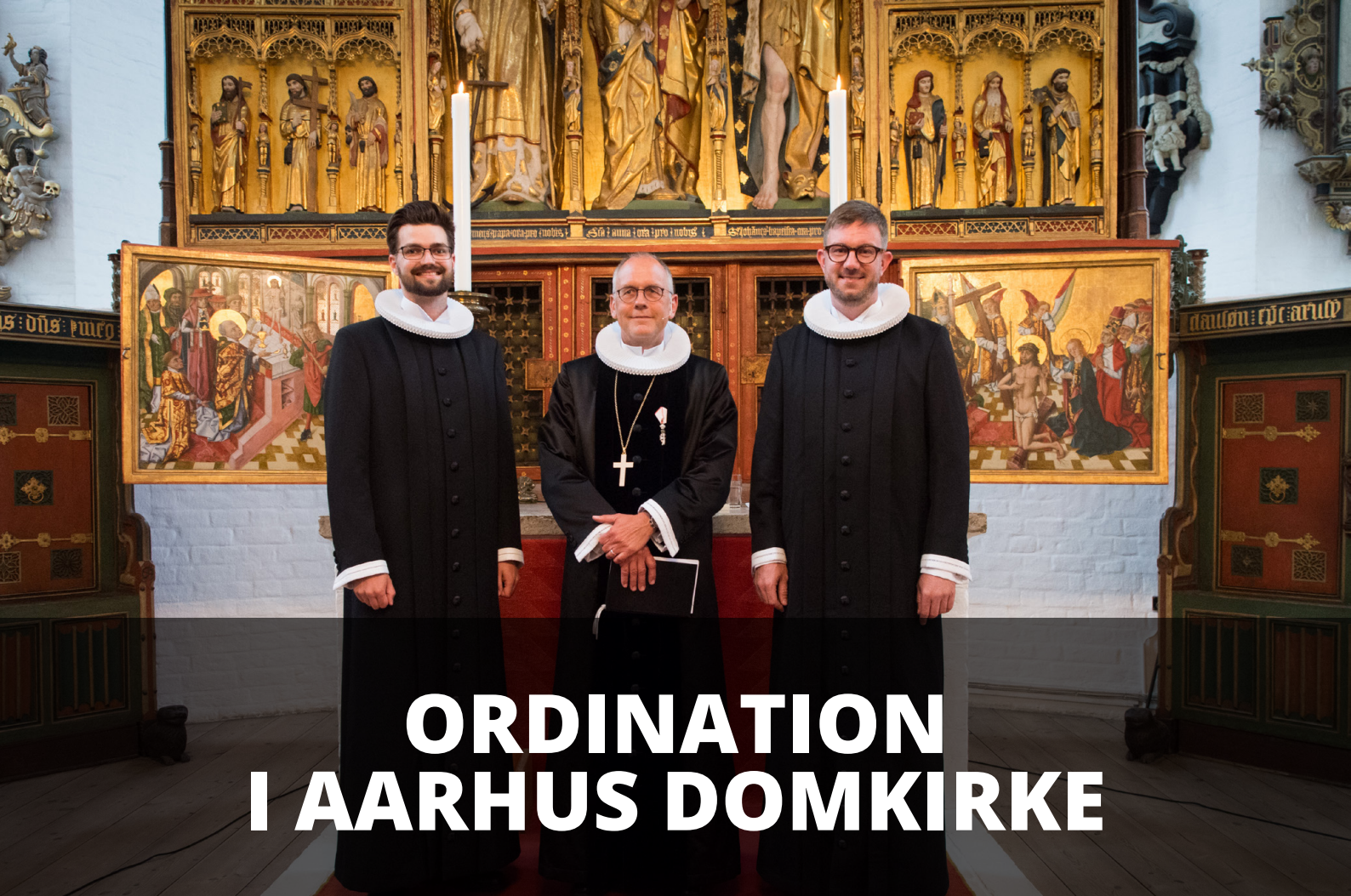
”Der inspireres til at sætte fokus på diakoni, børn, sjælesorg, lokalsamfund og et mangfoldigt dyre- og planteliv – alt sammen på kirkernes jorder. Det kan for eksempel ske i samarbejde med foreninger, andre menigheder, trossamfund eller offentlige institutioner til gavn og glæde i mange generationer fremover,” hedder det.

Grøn Kirke opfordrer blandt andet til, at kirkerne begynder at tænke deres jorder ind som en integreret del af det kirkelige arbejde.

”Idéerne kommer fra forskellige projekter, både kirkelige og ikke-kirkelige, men kan forhåbentlig give anledning til, at kirker overvejer hvilke jordlodder, de forvalter, og hvordan kirkernes jorder kan tænkes som en integreret del af det kirkelige arbejde,” lyder det fra Grøn Kirke.

Læs inspirationshæftet 'Kirkernes jorder kan skabe fællesskab – inspiration til bæredygtig og social brug af kirkernes jorder' her: https://issuu.com/danskekirkersraad/docs/kirkernes_jorder_24_sider_web

Læs mere om Grøn Kirke her: <http://www.gronkirke.dk/>

ORDINATION I AARHUS DOMKIRKE

Af Bo Billeskov Grünberger

Tirsdag den 14. juni 2016 var der ordination i Aarhus Domkirke af cand.theol. Mads Djernes, der er ansat som konstitueret sognepræst i Egå Pastorat, Aarhus Nordre Provsti, og cand.theol. Benjamin Würtz Knudsen, der er ansat som konstitueret overenskomstansat sognepræst i Torsted Pastorat, Horsens Provsti.

Se mere om præsternes nye arbejdspladser her:

Egå Pastorat:

<http://www.egaakirke.dk/>

Torsted Pastorat:

<http://www.torstedkirke.dk/>

TO NYE PROVSTER

Af Bo Billeskov Grünberger

Jette Marie Bundgaard-Nielsen går af som provst i Skanderborg Provsti og bliver i stedet den nye provst i Aarhus Søndre Provsti pr. 1. oktober. Hun har de sidste 12 år været provst i Skanderborg.

Ingelise Knudsen Strandgaard blev indsat i Spentrup-Gassum Pastorat den 17. august og kreeret til provst i Randers Nordre Provsti ved landemodgudstjenesten den 31. august.

BIBELN FOR KONFIRMANDER OG ANDRE NYSGERRIGE

Med 'Bibelen – til konfirmander' kommer nu en bibel, som letter navigationen og giver nye indgangsvinkler. Der er ruter, kommentarer og fremhævede bibelvers, og målet er at vække nysgerrigheden og læselysten.

Af Martin Høybye

Bag den nye bibel står blandt andet de tre sognepræster Louise Højlund, Lars Nymark Heilesen og Mette Behrndtz. Her fortæller Lars Nymark Heilesen om arbejdet med bogen.

HVAD ER MÅLET MED KONFIRMANDBIBELN?

Den nye bibeludgave er tænkt som en bibeludgave til konfirmanderne, men vi har lanceret den som 'Bibelen for konfirmander og andre nysgerrige', fordi vi tror, at der er en langt bredere gruppe end konfirmanderne, som synes, at Bibelen må være en vigtig bog at læse i, men samtidig finder den umådelig stor og kompakt at komme i gang med.

Vi har derfor bygget en gps ind i den autoriserede bibeludgave, altså en hel række navigationsværktøjer, som er tegnet og skrevet ind i bibelblokken og i en række tillægssider. Der er lagt en hovedvej

ind, så man let guides gennem den kristne frelseshistorie, sådan som den strækker sig gennem hele Bibelen fra skabelsen og til det ny Jerusalem og verdens ende.

Der er lagt en hel række tematiske sideruter ind, så man kan finde centrale bibelske tekster, der belyser venskab, kamp, håb og andre af de ting, vi alle går og spekulerer på. Centrale citater springer ud af tekstblokken på alle sider. Lassoer fanger vigtige bibelsteder ind. Kommentarer ægger til refleksion og læsning. Der er 'vers til dig', altså udvalgte tekster til personlig brug. Bogen er hele vejen igennem udbygget grafisk, og illustrationer af kunstneren Helle Vibeke Jensen bringer på deres måde Bibelens indhold i spil.

Målet er som sagt at komme ud over, at læseren bliver efterladt orienteringsløs i den store bog og måske giver op over for den. Det er samtidig tanken, at bogen skal kunne bruges i konfirmandstuen og give mulighed for en 'tekstnær' under-

visning. Der er allerede lagt en quickguide til det ud til præsterne på Bibelselskabets hjemmeside, og en egentlig undervisningsvejledning kommer næste år, når der er gjort erfaringer med bogen.

HVORDAN ER ARBEJDET MED BIBELEN FOREGÅET?

En arbejdsgruppe på tre – sognepræst Mette Behrndtz, præst og medarbejder i KK 44, Silkeborg, Louise Højlund og jeg – har sammen med forlagschef Lisbeth Elkjær Øland i tre år arbejdet på at udvikle bogen. Dertil kommer så samarbejdet med kunstneren Helle Vibeke Jensen og nogle dygtige grafikere.

HVORDAN ER DET AT STÅ MED DET FÆRDIGE RESULTAT?

Det har været fantastisk at beskæftige sig intenst med bibelteksten i tre år, og det giver anledning til stor ydmyghed at få lov til at skrive og tegne i margin på den bog. 'Bibelen' står der med store orange bogstaver på bogens omslag, mens vores gps er tegnet ind i teksten med en anderledes tynd, orange streg. Sådan håber jeg, at denne bibeludgave vil komme til at fungere, nemlig som en hjælp for konfirmander og andre til selv at finde vej til så mange mødesteder som muligt i denne altomfattende bog.

Holdet bag 'Bibelen - Til konfirmander'

Louise Højlund (f. 1979)

Cand.theol. og præst, foredragsholder, skribent og teologisk konsulent i KK44

Lars Nymark Heilesen (f. 1955)

Cand.theol., lektor i religionspædagogik på FUV, præst og forfatter til en række religionspædagogiske bøger

Mette Behrndtz (f. 1974)

Cand.theol. og ph.d., præst, oversætter og forfatter

Helle Vibeke Jensen (f. 1960)

Uddannet på Danmarks Designskole, billedkunstner og illustratør, har modtaget en lang række priser og legater

Teologiske konsulenter

Teolog, sognepræst og tidl. lektor på Folkekirkens uddannelses- og videnscenter, Leise Christensen, og teologisk medarbejder i Bibelselskabet, Cecilie Raabjerg Vestergaard.

Grafisk design

Annette Borsbøl/Imperiet.

FOLKEKIRKENS LITURGI PÅ ANDRE SPROG

Af Martin Høybye

I en foranderlig verden kan det være godt at have folkekirkenes liturgier ved hånden på andre sprog end lige dansk. Det er da heller ikke mere end et klik væk, for på Folkekirkenes Mellemkirkelige Råds hjemmeside er der dokumenter på en række sprog til fri afbenyttelse.

Højmesseordningen findes bl.a. på arabisk her: http://www.interchurch.dk/_Resources/Persistent/4/3/e/1/43e1b608b101f3f48167b07ddc5bb6e-5f72af5b3/Højmesseordning-dansk%20og%20arabisk-juni2016-pdf.pdf

På hjemmesiden finder du også højmassen og andre folkekirkelige liturgier på engelsk, tysk, italiensk, fransk, spansk og hollandsk: <http://www.interchurch.dk/materialer/salmer-og-liturgier-paa-andre-sprog/translations>

FOTORAPPORTAGE FRA LANDEMODE 2016

Af Martin Høybye

Til landemodet den 31. august 2016 kunne biskop Henrik Wigh-Poulsen sætte sig for bordenden for første gang ved den traditionsrige landemodeforsamling.

Forinden var sognepræst Ingelise Knudsen Strandgaard under landemodegudstjenesten blevet kreeret til provst i Randers Nordre Provsti, hvor hun efterfølger Klaus Frisman. Desuden havde provst i Randers Søndre Provsti, Hanne Hjørland, med landemodet sidste arbejdsdag, da hun gik på pension dagen efter.

Dagen blev indledt med landemodegudstjeneste klokken 10.00, hvorefter der var reception i domkirkens lokaler i Kannikegade. Klokken 14.00 var der landemodeforsamling, inden en afsluttende middag om aftenen for bl.a. biskoppen, provsterne og stiftets jurister.

RAPPORT FRA LANDEMODE 2016

I landemodesalen i Aarhus Domkirke mødes stiftets provster en gang om året med stiftsøvrigheden for at 'forhandle.' Det traditionsrige arrangement følger en formaliseret skabelon, men senere på dagen er der plads til samvær under løsere former.

Af Martin Høybye

Dette års landemode faldt den 31. august og var Henrik Wigh-Poulsens første som biskop over Aarhus Stift. Her fortæller stiftskontorchef Jette Madsen om, hvordan et landemode forløber.

Ordet landemode har rod i det gamle danske 'mote,' der betyder møde eller stævne. Ifølge Gylendals 'Den store danske' er det:

”Et stiftsmøde, ledet af biskop og stiftamtmand, hvori stiftets provster deltager. Regelmæssige landemoder forordnedes i 1618 (jf. Danske Lov 1683). På landemodet, der indledes med gudstjeneste, kreeres stiftets nye provster, og stiftets økonomiske og andre anliggender forhandles. Forhandlingerne nedfældes i en landemodeakt. Indtil 1992 var landemodet tillige ankeinstans for provsteretterne i gejstlige sager (...).”

Ved landemodegudstjenesten kan alle i stiftet

være med. Så både ansatte, menighedsrådsmedlemmer og andre kirkegængere er velkomne, og da stiftets præster møder op i præstekjole og -krave, er det et imponerende syn, når den sort-hvide flok bevæger sig op gennem domkirken i indgangsprocession.

FORHANDLINGER MED AFSLUTTENDE MIDDAG

”Landemodet er biskoppens og stiftamtmandens årlige møde med stiftets provster. Der indledes med en gudstjeneste, hvor de provster, der er udnævnt i løbet af året, kreeres. Landemodedagen indledes med gudstjeneste kl. 10.00, hvor alle stiftets provster, præster, menighedsrådsmedlemmer, provstiudvalgsmedlemmer og stiftets konsulenter er inviteret. Efter gudstjenesten er der en lille reception for alle, hvor biskoppen har lejlighed til at hilse på,” fortæller Jette Madsen.

Efter at biskoppen har haft lejlighed til at hilse

på de fremmødte – og omvendt – er der landemodeforsamlinger i domkirkens landemodesal. Biskoppen og stiftamtmanden orienterer provsterne om stiftets anliggender, og efter forhandlingerne sluttet der af med en landemodemiddag, hvor biskoppen, stiftamtmanden, provsterne og stiftets jurister er med.

”Til landemodeforsamlingerne er der udarbejdet en dagsorden. Biskoppen redegør for året der er gået, og han ser fremad for det kommende år. Der gøres status for årbogen, hvor landemodeprotokollen trykkes, og stiftamtmanden redegør for klostrene og de historiske stiftelser i stiftet,” siger Jette Madsen.

DEN ÅRLIGE FESTDAG

Rollerne er meget traditionelt fordelt om bordet til et landemøde, og blandt andet følger provsterne pladser i kronologisk orden, efter hvornår den enkelte er trådt til.

”Biskoppen og stiftamtmanden sidder for bordenden. Domprovsten sidder til højre for stiftamtmanden og herefter sidder provsterne i den rækkefølge de er udnævnt. Til sidst sidder stiftets jurister,” forklarer Jette Madsen.

Hun har selv den rolle ved forhandlingerne, at hun skal føre referat i stiftets store landemodeprotokol. Den nuværende er fra 1976, og der er plads til mange referater endnu:

”Jeg skriver referat fra landemodeforsamlingerne i protokollen og efterfølgende underskrives protokollen af biskoppen, stiftamtmanden og provsterne. Referatet fra landemodeforsamlingerne optrykkes senere på året i stiftsårbogen,” siger stiftskontorchefen.

I Aarhus Stift har der været holdt landemøde, siden ”Ruder Konge var Knægt,” så der er i øvrigt ingen, der har tal på, hvilket nummer i rækken, dette års landemøde er. Men en særlig dag er det hver gang:

”Landemødet er stiftets årlige festdag. Det er altid festligt at deltage og en god anledning til at mødes med præster, menighedsrådsmedlemmer, provstiudvalgsmedlemmer og konsulenter,” siger Jette Madsen.

Jette Margrethe Madsen
Stiftskontorchef – leder af stiftsadministrationen ved Aarhus Stift og amanuensis for biskoppen. Ved landemødet har hun bl.a. til opgave at føre referat i landemodeprotokollen.

BISKOPPENS FØRSTE ÅR

Den 6. september 2015 blev Henrik Wigh-Poulsen bispeviet i Aarhus Domkirke, og dermed er det nu rundt regnet et år siden, han trådte til som biskop over landets største stift. Vi har talt med biskoppen om, hvad året bragte, og hvad den kommende tid bringer.

Af Martin Høybye

På sit første møde i stiftsrådet kaldte biskoppen sig ”den nye mand på holdet” og kom ind på, hvordan man med sin blotte tilstedeværelse i forskellige sammenhænge kom til at præge tingene, men at han nu havde brug for at komme rundt og lære stiftet at kende, så han kunne vide, hvor han bedst kunne gøre gavn.

Som sagt så gjort, og det har i løbet af året bragt ham godt rundt i stiftet, hvor han har taget bestik af problematikker og i samarbejde med de lokale kræfter forsøgt at udrede muligheder og begrænsninger.

”Noget af det første, jeg bad om som nytiltrådt biskop, var et kort med samtlige sogne og provstier i Aarhus stift til mit kontor. Jeg betragter det ret ofte og inviterer nogle gange mine gæster til at betragte med og se tingene i en

sammenhæng. Siden har jeg arbejdet på, gennem besøg, orienteringsmøder, gudstjenestebesøg, gudstjenester, foredrag og alle mulige forhandlinger at høre kortets mange forskellige stemmer,” siger Henrik Wigh-Poulsen.

Og der har været nok at tage fat på. En af udfordringerne står på spring lige uden for bispegårdens mure. For i en by med stor vækst skal folkekirken være på forkant med udviklingen for at sikre de rigtige tilbud til sine mange forskellige medlemmer.

”Vi skal fortsat være nærværende som folkekirke. Også dér, hvor nye store boligområder skyder op fra bar mark, eller hvor byrummet undergår store forandringer, og mange nye og forskellige mennesker flytter ind. Aarhus vokser, og det gør stiftets større byer også. Dog ikke i samme tempo og med den samme mængde. I den anledning er provst Esben Thusgård frikøbt til at lede et projekt, der skal gøre os klogere på byvækstens

konsekvenser for folkekirken og gøre os bedre til at reagere rettidigt og fyldestgørende,” fortæller Henrik Wigh-Poulsen.

ØJE FOR KIRKEN PÅ LANDET

Strukturelle udfordringer er der nok af, for folkekirken har pligt til at være til stede inden for snart sagt hver eneste kvadratkilometer af den danske ager – og der skal hænder til. Der vil ikke i fremtiden blive tildelt flere præstestillinger til de enkelte stifter, så der må rokeres rundt med det, der kan.

”I mange landsogne står vi med en anden slags udfordringer. Der bor som bekendt færre mange steder, end der gjorde før. Det kræver omstruktureringer, som skal foretages med størst mulig respekt for stedernes historie, traditioner og det lokale kirkeliv – alt det, der har gjort folkekirken nærværende her gennem generationer. Vi skal kigge på, hvordan man kan skabe nogle endnu mere attraktive embeder til glæde for menighedsråd, præster og kommende ansøgere, så kirken på landet fortsat kan trives,” forklarer biskoppen.

BEDRE VILKÅR FOR DET SOCIALE ARBEJDE

Noget af det, som biskoppen har hæftet sig ved, når han er kommet rundt – både på land og i by – er den store frivillige indsats, der lægges, især inden for det sociale arbejde. Det har givet den indsigt, at der kan være brug for understøtte en forbindelse mellem organisationer og menigheder, så arbejdet kan få endnu bedre kår.

”Det er en imponerende arbejdsindsats, der udfoldes på det sociale område rundt omkring i mange sogne og ikke mindst gennem de kirkelige organisationer. Jeg vil gerne blive endnu kloge på de mange indsatser. Fremme dem som jeg bedst formår og knytte lidt nærmere kontakter med de organisationer, der laver et solidt socialt arbejde på folkekirkelig grund. Det vil være meget fint, hvis vi sammen kunne etablere et mere so-

lidt remtræk mellem organisationer og menigheder i land og by,” siger Henrik Wigh-Poulsen.

En udfordring for både forkyndelsen og det sociale arbejde, som biskoppen ikke har kunnet sidde overhørig, er folkekirken og tilstrømningen af flygtninge. Og derfor er der nu etableret et netværk af præster i Aarhus Stift, som skal støtte menighederne og hinanden i arbejdet: “Der er repræsentanter fra samtlige provstier, og netværket er skabt med henblik på gensidig information og inspiration i menighedernes arbejde med flygtninge og asylansøgere. Der foregår meget rundt omkring, som kræver opfølgning og erfaringsudveksling. Ikke mindst det stigende antal dåb af asylansøgere.”

OGSÅ OPMÆRKSOMHED PÅ DE INDRE LINJER

Men året har ikke kun budt på strukturelle udfordringer, for trods alt er samtalen med det enkelte menighedsrådsmedlem, den enkelte ansatte eller bruger af folkekirken også noget, der fylder. Der er også blevet tid til et besøg på Tunø for at møde menigheden derovre, et stormøde med menighedsråd i Randers Nordre Provsti og så har biskoppen skullet lære sine provster at kende, ligesom der har været holdt åbent hus for nye præster, og der er blevet holdt præstestævne i Grenaa, hvor biskoppen kunne tale med stiftets præster om visioner, og hvor man gennem oplæg og socialt samvær kunne blive ’rystet lidt sammen’.

I den forbindelse kom biskoppen med en opfordring til præsterne i stiftet, der ligesom alle andre i tiden presses af krav om at yde mere, være mere til stede og effektivisere, og dermed kan føle sig presset til at give køb på mere essentielle ting. Biskoppen opfordrede til at tage forventningspresset ved hornene og netop have øje for det essentielle, så forkyndelsen og sjælesorgen kan få sin kraft og næring:

”Lad jer ikke drive af uspecificerede forventninger, men forhold jer til de specifikke, og lær af

dem eller konfronter dem. Prioritér. Det kan vi altid. Hæg om jeres tid, om pauserne. Vær bedre til at vælge væsentligt til og mindre væsentligt fra. Og væsentlig er ikke mindst det personlige møde: I samtalen med dåbsforældrene, med de efterladte, med de søgende og sørgende, hvor evangeliet gøres gældende gennem jeres munde og jeres gemytter, menneske til menneske. Det er her, det sker.”

KIGGER NU FREM MOD 2017

Et år er gået siden bispevielsen 6. september 2015. Bladene begynder at falde af træerne, dagene bliver kortere, snart banker vinteren på, og dermed også årsskiftet, og den altid fremrykkende fremtid.

Nu ser biskoppen frem til fortsat at understøtte de mange gode tiltag, der er sat i værk i det forgangne år, og så er der selvfølgelig nye samtaler, der skal tages, og de løbende strukturelle udfordringer, der skal imødegås. Aarhus bliver desuden kulturhovedstad i 2017, og samtidig lægger folkekirken an til fejring af 500-året for de lutherske teser i Wittenberg i 1517, der dannede grundlag for den folkekirke, vi har i dag.

Det kræver kommunikation, hvilket også er noget, biskoppen kommer til at se nærmere på, og derfor er der allerede nu gang i en nytænkning på området. Det medfører, at stiftsrådet opsiger sine nuværende kontrakter, så der bliver råderum til at skabe nyt. Desuden er et initiativ sat i gang, som skal koordinere medievanter præster, så man kan samarbejde om modsvar til kampagner som fx ateistkampagnen, vi så i det forgangne år.

”Hvordan kommunikerer vi bedst, og hvem skal vi kommunikere med? Det er spørgsmål, som enhver organisation, virksomhed eller institution løbende må stille sig selv, og det gør vi også i stift og stiftsråd. Vi er ikke helt færdige med den proces, men den er sat i gang. I mellemtiden vil vi koble os på et initiativ, der er udgået fra en række af provstierne, hvor kommunikationsinteresserede præster gøres skarpe på, hvordan og hvornår

der bedst kommunikerer fra folkekirkelig side. Fx i forbindelse med ateistkampagner og dåbsoplysning,” fortæller Henrik Wigh-Poulsen.

LÆS BISKOPPENS LANDEMODEPRÆDIKEN HER

<http://aarhusstift.dk/2016/09/praediken-ved-landemode-og-provsteindsaettelse-i-aarhus-domkirke-31-august-2016/>

Henrik Wigh-Poulsen var sognepræst i Lejrskov-Jordrup pastorat fra 1989 til 1997 og har siden bl.a. været leder af Grundtvig-Akademiet og domprovst i Odense, inden han i 2015 blev biskop over Aarhus Stift.

GUDENÅ HOSPICE

"JEG KAN DELE DET SVÆRE, MEN JEG KAN IKKE TAGE DET VÆK."

Spredt rundt i det danske land ligger en række hospicer, som har til opgave at støtte og lindre i den sidste tid, som de indskrevne patienter og deres pårørende skal igennem. Et af de nyere af slagsen er Gudenå Hospice i Brædstrup, der ligger mellem Horsens og Silkeborg. Det åbnede i april 2015, og her arbejder hospicepræst Annette Vinter Hedensted.

Af Martin Høybye

På sådan en smuk sensommerdag, hvor høsten er ved at være i hus og solen både varmer og kaster gylden glans over stort og småt, er det ikke lige døden, man nødvendigvis tænker mest på. Men da livet som bekendt koster livet, er folk selvfølgelig også døende om sommeren, ligesom de er det om efteråret, vinteren og foråret. Og august måned 2016 er ingen undtagelse her på Gudenå Hospice, hvor alle pladser er fyldt op.

Formålet med en hospiceindlæggelse er palliativ (lindrende) behandling til uhelbredeligt syge og døende og at yde omsorg for de pårørende. Personalet på hospice er derfor tværfagligt sammensat. Her er sygeplejersker, fysioterapeuter, læger, sekretær, psykolog, præst, køkkenpersonale, rengøringspersonale og pedel. Dertil kommer i øvrigt en række frivillige, som står klar med hjælpende hænder.

Præsten på stedet hedder Annette Vinter Hedensted, og selvom hendes arbejde naturligvis indebærer at tale med patienterne om det at skulle dø, er hendes opgave også at være en ressource for de ansatte og de pårørende. Hun har været med fra starten, da der kun var rå mure og tomme lokaler næsten uden møbler. Ud over at arbejde her er hun også præst på Horsens Sygehus og er en del af 'Palliativt Team Horsens', og på den måde kan hun møde en patient både på sygehuset, i det palliative team og på hospice.

TILSTRÆBER DET HJEMLIGE

Annette Vinter Hedensted tager imod med et smil og viser rundt i huset, som er en lang bygning, hvor patienternes lejligheder ligger mod syd i en krum bue. Herfra er der udsigt til den gamle have, som også lå her, da der var sygehus på stedet.

"Folk i byen var kede af det, da det gamle sygehus blev revet ned. Men nu synes de jo, at det her er rigtig flot. De gamle træer i haven er blevet beva-

ret, og der er virkelig tænkt over tingene,” siger hun og fortsætter:

”Der er jo gode forhold, og der er også en bedre normering af personale på et hospice end på et sygehus. Vi tilstræber det hjemlige, og folk har også personlige ting med til værelset. Vi lader som om, vi er hjemme. Pårørende kan spise med og drikke kaffe, og man må gøre, som man vil.”

Efter et kig ind i hospicets orangeri, som passes af frivillige, fortæller hun, at en hospiceplads koster halvanden million kroner om året, mens en sygehusseng koster en million, og en plejehjemsplads koster en halv million. Lægerne kan ikke altid se ind i et menneske og vurdere, om det går den ene eller anden vej. Så man kan godt blive henvist til hospice for så at kvikke op og få det bedre. Men selvom behandlingen, maden, rammerne og det hele er i top, er det ikke en fordel at være på hospice for længe, hvis man er i bedring.

”Vi har haft nogle, der har været her i længere tid, op til tre-fire måneder, og de bliver faktisk deprimerede. Så må de på plejehjem i stedet,” fortæller Annette Vinter Hedensted.

”PRÆSTEN ER UUNDEVÆRLIG”

Det tværfaglige arbejde gør, at det ikke altid er til at se i første omgang, om det er præsten eller fysioterapeuten, man taler med. Men Annette Vinter Hedensted er ansat af Kirkeministeriet og kommer som sådan ”udefra”, selvom de organisatoriske skel nogle gange viskes ud. Den forskel kommer hospicechef Kirsten Dahl også ind på, da vi støder på hende i næste led af rundvisningen:

”Annette har samtaler både med patienter, pårørende og personale. Og i forhold til personalet er det vigtigt, at der kommer én, der har tid og tør sætte ord på det, der er svært. Præsten er simpelthen uundværlig. Sygeplejersker bliver nemt fanget i travlhed, så det er bare guld værd, at der kommer én, der signalerer, at der kan findes et andet tempo. Og som siger, lad os lige tage opvasken, og så tager vi snakken der. Hun har overskud til at spørge patienter og pårørende, hvordan har du det lige? Hvordan går det med din dreng,

pige, mand, far, mor, eller hvem det nu er – og de deler rigtig meget med hende. Hun skal ikke nå at komme rundt til et bestemt antal patienter og er på en anden måde fleksibel i forhold til tid og rum,” siger hospicechefen, inden hun må bryde af for at tage en telefonsamtale.

MÅLRETTER GUDSTJENESTEN EFTER HUSET

Vi er nået hen til bordene, hvor måltiderne indtages fælles for alle dem, der kan. Området ligger lige over for hovedindgangens store, åbne rum, hvor der også afholdes gudstjenester, og som er udstyret med en lystræ, et flygel og et glaskors i vindueskarmen. På den modsatte side af spisearealet er der udgang til en stor, hævet terrasse med nedgang til den fredfyldte have.

”Vi spiser alle måltider sammen her ved bordene. Derovre ved indgangen har vi vores lystræ, hvor vi bl.a. tænder det store bloklys, når der er en, der er død. Vi har morgensang her hver morgen, hvor vi synger sange og salmer. Jeg kommer her mandag og onsdag, og om onsdagen har vi gudstjeneste. Og den kan jeg så målrette, alt efter hvem der er i huset. Jeg har været ude for, at der sidder fem børn, hvis bedstemor er her som patient, og så skal jeg jo tale til dem og også lidt til de voksne,” forklarer Annette Vinter Hedensted.

Hun skriver ikke sine prædikener ned, for hun er nødt til at reagere på hvem, der er i huset. Derfor nyder hun godt af sine mange år som sognepræst i Høje Kolstrup ved Aabenraa, hvor hun var, inden hun kom til Horsens Provsti.

”Jeg læser ikke nødvendigvis fra bibelen, men beder måske bare lige en lille, kort bøn, som også er en fri bøn. Der er altid fadervor og velsignelse. Og jeg har præstekjole på og holder stilen, men det er meget rettet mod modtagernes behov. Det, der definerer, om det er en gudstjeneste, er det, vi er sammen om. Ikke relikvier eller ydre ting. Jeg kan hente et franskbrød og en kande saft i køkkenet, hvis der skal være altergang,” siger hun.

HUSETS VIGTIGSTE RUM

Og går hun ud i køkkenet efter saft og brød, møder hun en kollega, som er et vigtigt omdrejningspunkt. Nemlig kokken Jens Høy Møller-Christensen, der sørger for god og nærende mad til hele huset, godt hjulpet af to ernæringsassistenter.

”Køkkenet er husets vigtigste rum, hvor Jens er kok og husets glædeste mand. Det er her, man skal gå ud, hvis man trænger til lidt opmuntring, så her kan jeg godt finde på at gå ud, hvis jeg lige har haft en svær samtale. På den måde er der to parallelle liv her, fordi arbejdet kan være ret tungt ude ved de uhelbredeligt syge patienter, men herovre i afdelingen med kontorer og køkken prøver vi at bevare en lethed, så vi ikke mister modet. Det er i øvrigt også de pårørende, der får gavn af den gode mad, som Jens laver. Når man er helt nede, kan det betyde meget at blive forkælet lidt,” fortæller Annette Vinter Hedensted.

EN HUMØRSPREDER, DER STÅR TIL RÅDIGHED

Annette Vinter Hedensted har altid noget at lave, når hun kommer ud på Gudenå Hospice. Og hun ser det blandt andet som en opgave at være med til at nedtone dramatikken, der er omkring døden.

”Jeg vil gerne prøve at afmontere noget af al dramatikken omkring døden. Og jeg sætter en ære i at være lidt en humørspreder over for personalet, hvis jeg kan. For de ansatte er det nok også vigtigt, at jeg kan tilkaldes sent om aftenen og i weekenderne. Det med rådigheden betyder meget for sygeplejerskerne, så de ikke skal sige nej til nogen, der ønsker at tale med præsten,” siger hun.

Hun kan møde noget modstand i første omgang, når patienter og pårørende hører, at hun er præst. Men i og med at der arbejdes tværfagligt kan det lige så vel være hende, som det kan være psykologen eller en anden, der har en samtale med dem.

”Jeg er en slags forpost for folkekirken, og der kan godt være en modvilje, der skal overvindes, når det er en præst. Der er vi oppe imod nogle gamle og indgroede fordomme. Folk siger tit ’dig vil jeg gerne snakke med, for du er jo ikke som andre præster’. Og så tænker jeg altid, at de andre præster altså også er til at tale med. Men det er ikke alle, der har opdaget, hvor meget folkekirken har flyttet sig de senere år,” fortæller hun.

TRO ER EN BEGIVENHED

Skepsis eller ej så har præsten jævnligt samtaler, hvor det bliver efterspurgt, hvad hun selv tror. Mange er søgende og efterspørger det, selvom de måske ikke selv tror på noget. Og for Annette Vinter Hedensted er tro en begivenhed. Det er noget, der hænder i en situation, hvor det bliver efterspurgt. Men derudover kan hun være lige så meget overladt til tvivl og tomhed, som andre kan. I det daglige kan hun gennem sit arbejde være med til at dele afmagten, og hun kommer tæt på mange af patienterne og de pårørende.

”Jeg kan dele det svære, men jeg kan ikke tage det væk. Jeg kan være solidarisk med de pårørende i deres sorg. Mange af patienterne kommer jeg tæt på, og jeg kan af et sandt hjerte sige, at jeg ville ønske, at jeg kunne gøre noget mere for dem, at jeg ville ønske, det her ikke skulle ske. At du ikke skulle dø fra dine børn, at du ikke skulle have så mange smerter,” siger hun.

Der er nogle, der kommer igennem en proces, hvor de bliver klar til, at de skal dø. De trækker sig ifølge Annette Vinter Hedensted ind i sig selv og forbereder sig på det. Men der er også megen depression og tristhed:

”Det er svært at skulle sige farvel til dem, man elsker, og erkende at det er nu. Der er nogle få, der lykkes med at gøre det på en rigtig god måde, men for mange er der meget tristhed. Rigtig stor sorg. Vi prøver at gøre det, at vi styrker de pårørende til at være her. At være omkring dem, de elsker, så meget som muligt. Det er lige så meget det, mit arbejde går ud på. Jeg behøver jo ikke gå ind og trætte den, der syg, som kan bruge energien på sine nærmeste. I stedet kan jeg gå ind og

støtte de pårørende. Snakke med dem og høre, hvad de har brug for.”

DØDEN HAR ALTID VOLDT SMERTE

Når Annette Vinter Hedensted ser det som sin opgave at være med til at afmontere noget af dramatikken omkring døden, handler det bl.a. om, at den er blevet fremmed for mange af os. Det ser præsten som et udslag af den individualisering, vi som samfund har været igennem, i takt med at vi har fået det bedre og nemmere på mange områder. For på andre områder har vi måske dermed fået det sværere.

”Døden har selvfølgelig altid voldt smerte, men i dag er det vores eget, unikke liv, alting drejer sig om. Førhen var man en del af en slægt og så sig i en større sammenhæng. Da lå der meget mening i, at man havde gjort sin pligt og udfyldt sin rolle, og så var ens tid forbi. Men i dag skal man selv være garant for, hvad meningen bliver med livet. Jeg tror, det også betyder noget, at de seneste 50-60 år har vi fået det så godt, at nu vil vi for enhver pris have en tur mere i karusellen,” forklarer hun.

Over en afsluttende kop kaffe fortæller Annette Vinter Hedensted, at hun gør meget ud af at komme som sig selv, og ”så må det med præsteriet” komme i anden omgang. Men hendes baggrund som præst gør også netop, at hun kan gå ud over institutionernes normale begrænsninger. Hun er fx vant til at komme på hjemmebesøg.

”Som præst har jeg den fordel, at jeg er ikke så optaget af, om det lige er her, vi er sammen. Nu i eftermiddag skal jeg for eksempel hjem til en pårørende til en mand, der døde her på hospice. Der er præsterne nok nogle af de eneste omsorgspersoner, der er tilbage i det danske samfund, som bare lige kan gøre det,” siger hun eftertænksomt, inden hun sætter trumf på:

”I forhold til det med at tage på besøg og i det hele taget være klar til at bryde rammerne, der lader vi præster os jo også inspirere af Vorherre selv. Det var også sådan, han gjorde det.”

Se mere her: <http://gudenaahospice.dk/>

Gudenå Hospice har driftsoverenskomst med Region Midtjylland og har indgået administrationsaftale med Danske Diakonhjem. Bestyrelsen for Gudenå Hospice består af 11 personer, udpeget af henholdsvis Støtteforeningen for Gudenå Hospice, Region Midtjylland, Horsens Kommune, Danske Diakonhjem, biskoppen over Aarhus Stift samt en medarbejderrepræsentant. Der er pt. ni pladser, som på sigt kan blive til tolv. Det er politisk bestemt, hvor mange hospicepatienter der er normering til i regionen.

PEPTALK TIL EKSISTENSEN

Den altid passionerede og engagerede sognepræst Poul Joachim Stender sender i en sin nye bog 40 indbydelser til at turde leve livet.

Af konstitueret sognepræst Unna-Pernille Gjørup, Grenaa sogn

”Vil du være rask” – det mere eller mindre skjulte citat fra Johannesevangeliet 5 om den syge ved Bethesda Dam er titlen på Stenders nye bog, der ligner en flok små klummer. Bogen er et skub til eksistensen og opfordring til opgør og omtanke, nemlig peptalk til os, der alle har et liv, som ikke er lutter lagkage, men svært og lidelsesfyldt og så videre.

Det er 40 små klummer med overskrifter, der ofte flagrer, dvs. de fører ofte denne læser helt andre steder hen end det, som klummens indhold åbner mod.

Der er store eller små kernefortællinger snarere end bibeltekster, og den slags bibelbrug bliver for de indforståede, når der ikke er kildeoplysninger.

Kernefortællinger er naturligvis den syge ved Bethesda Dam, den barmhjertige samaritaner,

Mariæ bebudelse, Højsangen, Peters korte vandrung på søen, men der er også mere undselige tekster fra Jakobsbrevet, og Jabes bøn fra Det Gamle Testamente. Den kendte jeg ikke, men hermed en brugeroplysning: Jabes bøn lyder:

”Jabes påkaldte Israels Gud og sagde: »Gid du vil velsigne mig og gøre mit område stort, gid din hånd må være med mig, og du vil fri mig fra ulykke, så jeg ikke lider smerte.« Og ordene kan læses i 1. Krønikebog kap. 4, vers 9.

Dette kapitel hedder ’Dekonstruktion’. Her er Stenders ’modstander’ tidens udviklingstendens:

”Til gengæld er vi enormt dårlige til at afvikle. Søger man på internettet, får man 4.750.000 hits på verbet udvikle og kun 290.000 hits på verbet afvikle. Vores manglende evne for afvikling kommer bl.a. til udtryk ved, at vi ikke får talt med hinanden om døden, før det er for sent. Den er i dag et teknisk uheld, (...)”. ”Som mennesker har vi ikke styr på noget som helst. Vi tror, at vi

kan skabe orden. (...) Måske rammer uordenen os voldsommere end nogensinde før”.

GÅR I STYKKER FOR AT BLIVE SAT SAMMEN IGEN

Og Stender kalder det dekonstruktion, når man mister et menneske man elsker:

”Det er, som om man bliver skilt ad, går i stykker, bliver afmonteret, falder fra hinanden, afvikles. Og i den lange og svære tid efter dødsfaldet handler det om at blive sat sammen igen. (...) Nogle siger, at savnet efter det menneske, vi har mistet, bliver mindre med årene. Det passer ikke. (...) Det er os, der bliver større. Dødsfaldet har udvidet os og langsomt, uendelig langsomt, lærer vi at rumme, at livet på en gang er både smukt og smerteligt”.

Man bliver sat sammen igen – på en anden måde:

”Man er blevet et anderledes sammensat menneske, tænker anderledes, sanser på en anden måde, fordi det mest ufattelige og frygtelige er sket for én. (...) Det hører med til at være et menneske at blive skilt ad og sat sammen igen og igen og igen”.

Dette uddrag er symptomatisk for Stenders stil. Han løfter eksistensen op og fastholder Alvoren og skønheden og smerten og kærligheden. Ja, kærligheden besynger han:

”Vi bliver simpelthen nødt til at satse på kærligheden”.

Modsat retfærdigheden. Han slutter klummen ’Hellere kærlighed end retfærdighed’ sådan her:

”Man skulle for eksempel også tro, at man valgte sin elskede og udkårne [med alle de datingmuligheder, barer, discoteker etc. som er]. Men sådan forholder det sig slet ikke. ... Kærligheden vælger én”.

Man glider i kærligheden, som var den en bananskræl:

”Man bliver valgt uretfærdigt af noget, der er større end ens visioner, noget der er meget mere værd end ens besiddelser, noget, der er smukkere end karriere og besiddelser”.

For som klummen ’Verdensmesterskabet i piberygning’ slutter:

”Ifølge reglerne (...) må sportsmanden have lov til én gang at anvende en tændstik. Det vil sige, at når gløden er gået ud, er der alligevel mulighed for at få skabt en ny glød. (...) Når vi en dag er døde og begravet, vil Gud tænde gløden i os igen, han vil opvække os fra døden og give os det evige liv”.

FØJER DET GIVNE MENNESKELIV SAMMEN MED GUDS

Således føjer Stender gang på gang det givne menneskeliv sammen med Guds og altid et liv under Guds mægtige horisont. En gave. Det er ikke bare smukt. Det er en vældig spore til at tage det på sig i alvor og med smil.

Stender er en bibelsk og eksistentiel bokser: med stor entusiasme langer han ud til højre og venstre. Der er ikke meget i vores ’syge samfund’ eller tid, der går hans verbale næver forbi.

Generelt er bogen et velrettet slag mod åndelig dovenskab og ualvorlig omgang med det givne liv. Stender har sine yndlingsaversioner og yndlingskæpheste, som rides og af og til skamrides. Det betyder også, at gentagelser dukker op. Det kan trætte. Skråsikkerhed, forenklinger og en nærmest profetisk-ophøjet indsigt og alviden bliver irritationsfaktorer.

Når det så er sagt, er bogen for denne anmelder et velrettet spark: kys det nu, det himmel-liv! Man får lyst til at klø på, gå i gang, at kysse og kramme og lytte og slukke for al elektronikken. Stå i køkkenet og lave dejlig langsom-mad sammen med manden og børnene og lade samtalen vare i timevis over mængderne af sanserig mad og drikke. Ingen asketisk livsforsagelse er at finde her.

EN STÆRK PEPTALK TIL AT TAGE LIVET PÅ SIG

Sjovt nok bruger Stender ikke dette sted hos Prædikereren:

”Men at menneskene kan spise og drikke og nyde frugten af deres slid, det er en gave fra Gud” (Præd 3, 13).

Undervejs dukkede tanken op, efter læsning af typisk fem-otte klummer, at de nok opildnede – men det var som om effekten fadede ud efter en tid. Så måtte jeg til bogen igen. Først syntes det at være en slags fejl, men så faldt det mig ind, at det er ligesom at gå i kirke: det må siges igen og igen. Søndag efter søndag – det glædesfyldte budskab.

Alligevel eller derfor: Med opfordringen til at tage livet alvorligt med kærlighed, kys og Kristus får enhver, der gider læse, en stærk peptalk til at tage livet på sig. I en glædens alvor.

Poul Joachim Stender

”Vil du være rask. 40 indbydelser til at turde leve livet”

Eksistensen 2016.

134 sider

158,- kr.

Find bogen her:

<http://www.eksistensen.dk/vil-du-vaere-rask.html>

DDS 151. Med sin alabasterkrukke

KORDEGN, DAGLIG LEDER OG SALMEKOMPONIST

I Stilling Kirke arbejder Poul Raaby. Her sidder han på kirkekontoret men er samtidig også kirkesanger – og så bruger han en del af sin fritid på at komponere nye salmemelodier.

Af Bo Billeskov Grünberger

Nogle salmer bliver sunget sjældent, fordi melodien er for svær, og det ærgrer Poul Raaby. Han håber, at hans nye melodier kan være med til at få flere af de gamle salmer sunget rundt omkring i kirkerne.

Poul Raaby er uddannet cand.merc. og har i mange år undervist og arbejdet med marketing, men er nu landet i Stilling Kirke, hvor han er kirkesanger, kordegn og daglig leder. Her har han arbejdet de sidste ti år, hvor han nærmest tilfældigt også begyndte at komponere nye melodier til flere af salmerne fra salmebogen.

”Jeg var begyndt som kirkesanger tilbage i 2006 her i Stilling Kirke, og jeg troede egentlig, at jeg ville kende langt de fleste salmer, men der er altså 791 salmer i salmebogen, så jeg opdagede hurtigt, at der var rigtig mange, jeg ikke kendte. Og når jeg sang nogle af dem ovre i kirken, så fandt

jeg også ud af, at der var flere af dem, der var kedelige eller træge. De kunne godt trænge til et mere nutidigt tilsnit, selvom det kan være svært med 2-300 år gamle tekster,” fortæller han.

NOGLE SALMER VÆLGES FRA

Poul Raaby er vant til at gå i kirke. Han er opvokset i et musikalsk, indremissionsk hjem, og hans far var både medlem af menighedsrådet og formand og kredsleder i FDF i mere end 40 år. Samtidig begyndte han at gå til klaver i 1. klasse og fortsatte til 3. real, hvorefter han skiftede til rytmisk musik. Han har spillet både jazz, rock, dansk top og meget andet.

Det ærgrer Poul Raaby, at flere af de gamle salmer er svære eller uninspirerende at synge, og han har talt med flere præster, som har fravalgt salmer, som ellers passede til søndagens tekst, alene på grund af melodien. Ud over at de kan være svære at synge, så er mange af de gamle salmemelodier

også skrevet i mol, selvom teksten egentlig lægger op til glæde.

”Salmen ’Glæden hun er født i dag’ er jo en god julesalme, der burde have en glad melodi, hvor man kan juble og danse. Men den er lidt træg i det og har mange mol-akkorder, som gør, at den ikke lyder specielt glad – det gør til gengæld min melodi. Mange vil måske sige, at den kommer helt over, for det er en charleston og den er meget lystig. Jeg regner ikke med, at den bliver et scoop rent melodimæssigt, men genren, altså en charleston, mener jeg passer fint som postludium, hvor præst og menighed kan danse ud af kirken til det glædelige budskab om, at Jesus er født,” smiler Poul Raaby.

TO BØGER MED NYE MELODIER

Poul Raaby har selv udgivet to bøger med sine nye melodier. Dem turnerer han med sammen med sin datter, der er konservatorieuddannet sanger. De oplever indimellem, at folk kan være kede af at høre, at han har givet en kendt gammel salme en ny melodi, men det går næsten altid sådan, at folk alligevel ender med at være glade for melodien. Det er heller ikke sådan, at Poul Raaby bare er ude på at lave om på de gamle salmer – han vil bare gerne gøre sit til, at man ikke fravælger dem, fordi melodien er svær at synge – han vil ikke lave ny melodier til kendte og brugte salmer. Men han synes til gengæld, at det kunne være godt med flere nye salmer.

”Jeg synes, at vi i Danmark har en fantastisk og stor salmeskat. Men hvis man dykker ned i nogen af de gamle tekster i salmebogen, så er der mange, som vi godt kunne skippe for min skyld og skifte ud med nye, mere nutidige salmetekster.”

Indtil videre har Poul Raaby udgivet to nodebøger med nye melodier til i alt 111 salmer fra salmebogen. Den første bog sælges via <http://www.kirkefondet.dk> eller via egen hjemmeside: <http://www.salmemelodier.dk>. Den anden nodebog er uddelt gratis til alle landets kirker via de årlige stiftspræstestævner. Organister, som endnu ikke har modtaget den anden nodebog, kan rekvirere den gratis hos Poul Raaby. Alternativt kan alle

noder fra den anden nodebog downloades kvit og frit fra hjemmesiden, hvor man også kan lytte til 40 af melodierne.

Der er næsten 800 salmer i Den Danske Salmebog men det er langt fra dem alle, som bliver sunget lige ofte. Nogen af salmerne synge meget sjældent, og det er ikke fordi det er en dårlig salme, men ofte er det fordi melodien er tung eller svær at synge. Det har Poul Raaby sat sig for at gøre noget ved, og han komponerer derfor nye melodier til de salmer, han mener trænger til det.

KIRKEN MIDT I GELLERUP

Gellerup Kirke har været en del af Gellerups omfattende udvikling. Den er i dag en kirke, der har stort fokus på menighedens engagement og er i dialog med områdets foreninger og moskéer.

Af Bo Billeskov Grünberger

Siden 1976 har Gellerup Kirke ligget i kvarteret Gellerup i det vestlige Aarhus. Området har gennemgået en stor forandring, siden kirken blev bygget, og i dag har kirken flyttet sit fokus fra at være børne- og ungdomskirke og satser i stedet på at engagere menigheden i kirkens daglige liv og skabe gode relationer til lokalområdet.

”Da Gellerupparken blev bygget var det et attraktivt område med store lejligheder med to badeværelser, egne vaskemaskiner, smuk udsigt og mange grønne områder. Men det gik jo hverken værre eller bedre end, at danskerne fandt ud af, at de ikke ville bo i lejligheder men i parcelhuse, og så blev lejlighederne efterhånden overtaget af andre, end de var tiltænkt fra starten,” siger Martin Lysholm Hornstrup, der er organist i Gellerup Kirke.

IDEALISME OG ØJENHØJDE

Gellerup Kirke er tegnet af arkitekt Knud Blach Petersen. Fra begyndelsen var kirken nødt til at kæmpe for sin plads i sognet. Man fik en lille grund, der har gjort, at kirken i dag er meget kort – faktisk er bygningen kvadratisk, og utraditionelt vender alteret mod vest.

”Det var i starten af 70’erne, at man begyndte at holde gudstjeneste ovre i City Vest, og af det udsprang så idéen med at bygge Gellerup Kirke. Man gik meget op i det praktiske med, hvordan kirken skulle være – grunden var meget lille og bygningen skulle passe ind i arkitekturen herude. I 70’erne var der jo også en masse idealisme forbundet med selve byggeriet. Der er blandt andet ingen trin ind til kirken, og der er heller ingen trin op til alteret, ligesom orglet står nede i øjenhøjde med det andet,” forklarer Martin Lysholm Hornstrup.

Gellerup Kirke har ligget i Gellerupparken næsten siden begyndelsen og har oplevet, hvordan området har ændret sig, så kun 24% af befolkningen i sognet i dag er medlem af folkekirken. Det har først og fremmest gjort, at kirken har måttet ændre sin opfattelse af, hvad kirken er og skal.

”Det er klart, at det udfordrer os, at vi er mindretal i vores område, så vi er nødt til at spørge os selv om, hvad vi vil med kirken. Mange siger, at vi er en udpost eller bastion – selv har vi en positiv oplevelse af, at vi er nødt til at spørge os selv, hvad det er, vi kan byde ind med i området her. Og det udfolder sig i tre spor: Vi prøver at være sognekirke for medlemmerne, vi prøver også at være attraktive for nydanske kristne, og det er sandsynligvis 20% af nydanskerne, og så prøver vi at være i dialog med de muslimer i området, der ønsker at tale med os,” fortæller Martin Lysholm Hornstrup.

INDDRAGELSE AF MENIGHEDEN

Gellerup Kirke arbejder aktivt med at inddrage menigheden i kirkens daglige liv. Gellerup Sogn har en meget varieret sammensætning: Her er unge og gamle, folk med arbejde, hus og bil, gifte og singler, og folk der har det svært med livet. Alle skal gerne have fornemmelsen af at blive set, når de kommer i kirken, og derfor ændrede Gellerup Kirke for omkring 5 år siden på opstillingen inde i kirkerummet. Indtil da havde man haft en mere traditionel opstilling, hvor alteret stod langs altervæggen og stolene stod i rækker.

”Der er nogle svenske teologer, der siger, at der helst skal ske tre autentiske møder i en gudstjeneste: et sandt møde med Gud, et sandt møde med mig selv og et sandt møde med min næste. Og det undersøgte vi hos menigheden. Mange havde oplevelsen af, at man kunne møde Gud og også sig selv, men når det kom til fællesskabet, så havde mange en oplevelse af, at man sad og kiggede ind i nakken på nogle andre. Så for at tage den op og sige, at vi insisterer på at være en kirke, der bæres af fællesskabet og menighedens engagement, så rykkede vi alteret længere ind mod midten og satte stolene i elipseform, som man

kan se i dag,” siger Martin Lysholm Hornstrup.

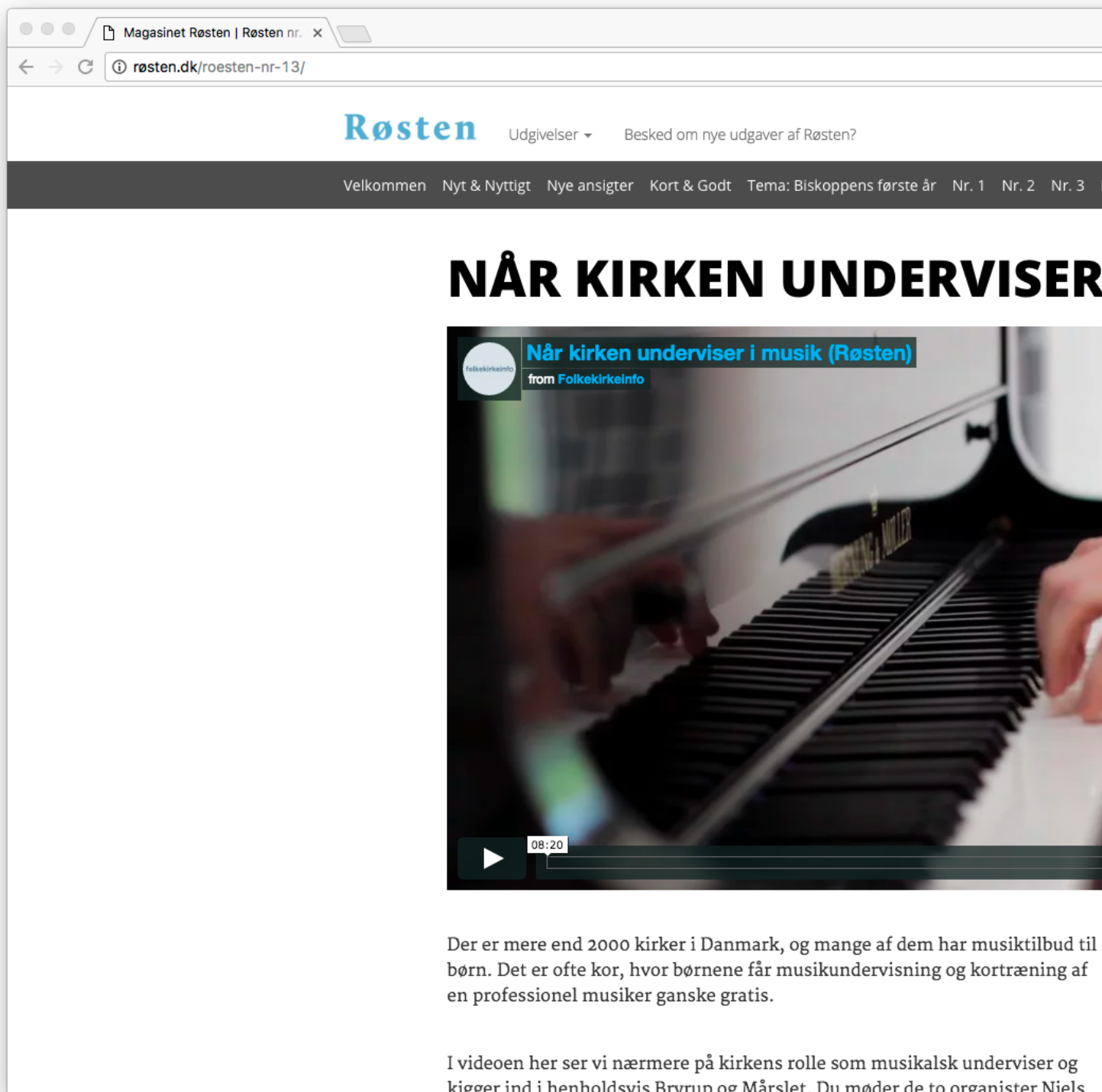
I dag har Gellerup en tydelig profil i sognet. Man er i dialog med foreninger og moskéer i området, og det har givet anerkendelse fra sognets beboere – også selvom de ikke selv er kristne eller bruger kirken.

”Det er mit klare indtryk, at vi er en aktør, som man regner med her i området. Vi har jo også en historie, fordi vi har ligget her i mange af de turbulente år. Gellerup er jo karakteriseret som udsat område, og det vil sige, at der er mange, som kommer hertil og tænker, at de kan redde det hele med deres særlige initiativ. Som kirke er vi her, har været her i mange år og forsvinder ikke igen. Vi gør derimod meget ud af relationsdannelse til andre aktører og foreninger,” siger Martin Lysholm Hornstrup.

Gellerup Kirke ligger i Gellerupparken i det vestlige Aarhus. Det er det sogn i landet, som procentvis har næst-færrest medlemmer af folkekirken i sognet. Til trods for det har Gellerup Kirke en tydelig profil i sognet og deltager aktivt i at skabe sammenhold og fællesskab i lokalområdet.

HAR DU LYST TIL MERE?

Gå ind på www.roesten.dk for at se de videoer, der udkommer med det digitale magasin.

The screenshot shows a web browser window with the URL roesten.dk/roesten-nr-13/. The website header features the logo "Røsten" and navigation links for "Udgivelser" and "Besked om nye udgaver af Røsten?". A dark navigation bar contains links for "Velkommen", "Nyt & Nyttigt", "Nye ansigter", "Kort & Godt", "Tema: Biskoppens første år", "Nr. 1", "Nr. 2", and "Nr. 3". The main content area displays a large heading "NÅR KIRKEN UNDERVISER" above a video player. The video player has a title "Når kirken underviser i musik (Røsten)" and a subtitle "from Folkekirkeinfo". The video thumbnail shows hands playing a piano keyboard. A play button and a duration of "08:20" are visible at the bottom of the video player.

NÅR KIRKEN UNDERVISER

Når kirken underviser i musik (Røsten)
from Folkekirkeinfo

Der er mere end 2000 kirker i Danmark, og mange af dem har musiktilbud til børn. Det er ofte kor, hvor børnene får musikundervisning og korthævelse af en professionel musiker ganske gratis.

I videoen her ser vi nærmere på kirkens rolle som musikalsk underviser og kigger ind i henholdsvis Bryrup og Mårslet. Du møder de to organister Niels

REDAKTION

Folkekirkeinfo, Kirken i Østjylland
kirkenioestjylland.dk

ANSVARSHAVENDE

Martin Høybye

BILLEDER

Fotografer i dette nummer:

Lisa Kolding, Knud Madsen, Martin Pedersen, Bo Grünberger og
Martin Høybye.

FORSIDE

Forsidebillede af Martin Pedersen

KORREKTUR

Lise Palstrøm

ANNONCER

Hvis du ønsker at annoncere i Røsten, så skriv til os på mailad-
ressen:

martin@folkekirkeinfo.dk

DEADLINE

Deadline henholdsvis: 1. juni, 1. oktober, 1. januar, og 1. april.

Henvendelser rettes til

martin@folkekirkeinfo.dk

KONTAKT

Dalgas Avenue 46, 2.

8000 Aarhus C

Tlf.nr.: 86163673

martin@folkekirkeinfo.dk